

Wojny zaczynają się, kiedy chcesz, ale nie kończą się, kiedy prosisz

„Wojna, zjawisko społeczno-polityczne polegające na gwałtownym i agresywnie przebiegającym konflikcie, podczas którego podmioty prawa międzynarodowego podejmują decyzję o walce zbrojnej.”¹ Wrzesień jest miesiącem, w którym wspominamy bardzo ważną datę - datę wybuchu II wojny światowej. Jestem jedną z tych szczęśliwych osób, które nie wiedzą, czym jest wojna, a jej skutki poznają na lekcjach historii. Nie doświadczyłam wojny pojmowanej jako konflikt zbrojny. Ale czy dzisiejszy świat wolny jest od walk i niebezpiecznych sporów?

„Nie można twierdzić, że cywilizacja się nie rozwija. Wszak w każdej nowej wojnie zabijają ludzi w ulepszonego sposób.”² Człowiek to naprawdę dziwna istota. Z jednej strony potrafi tworzyć obiekty piękne, z drugiej zaś czyni rzeczy tak okrutne, że często aż niewyobrażalne. Wszyscy, a przynajmniej zdecydowana większość, podświadomie czujemy i kojarzymy wojnę z czymś okrutnym. Dlaczego więc są ludzie, którzy chcą tego cierpienia? I bynajmniej nie mam na myśli przywódców, ludzi biznesu czy wszystkich, którzy na wojnie zyskują. Zastanawia mnie chęć do walki, którą przejawiają młodzi ludzie. Ci, którzy planują karierę wojskową, wyjeżdżają za granicę, zostawiając rodziny, aby uczestniczyć w wojnach, których nie rozpętali. Dlaczego tak się dzieje? Rozmawiałam z młodą osobą w podobnej sytuacji. Wynikł z tego pewien paradoks. Okazało się, że idzie do wojska, żeby prowadzić wojnę o pokój. Czy naprawdę nie ma innych sposobów na rozwiązanie konfliktów? Zainteresowała mnie twórczość polskiego artysty Zbigniewa Libery. W 1996 roku stworzył pracę „LEGO. Obóz koncentracyjny”. Był to cykl fotografii i specjalnie wyprodukowanych klocków LEGO, z których artysta sugerował zbudowanie obozu koncentracyjnego. Zbyt dosłowne odczytanie intencji artysty sprawiło, że praca nie pojawiła się na Biennale w Wenecji w 1997. Libera próbował przede wszystkim pokazać, że każdy człowiek podświadomie ulega manipulacji. I udało mu się. Osoby uczestniczące w spotkaniach z artystą przerażająco łatwo kompletowały miniaturowe obozy zagłady...

„Wojny zaczynają się, kiedy chcesz, ale nie kończą się, kiedy prosisz.”³ Niestety, niewielu o tym pamięta. Żyjąc w świecie, gdzie każdy ruch i czynność muszą być choćby z grubsza zaplanowane z powodu ograniczonej liczby godzin na dobę, zapominamy, że agresja rodzi agresję, a jej skutki są nieprzewidywalne. Rozwijamy się, technika idzie do przodu, ale nieste-

ty nie w parze ze świadomością. Kiedyś, w czasie rozmowy o osiągnięciach współczesnej techniki, George Bernard Shaw powiedział: „Teraz, gdy już nauczyliśmy się latać w powietrzu jak ptaki, pływać pod wodą jak ryby, brakuje nam tylko jednego: nauczyć się żyć na ziemi jak ludzie.” Myślę, że te słowa bardzo trafnie określają sytuację w dzisiejszym świecie. Od najmłodszych lat jesteśmy zmuszeni do „wyścigu szczurów”, jeżeli chcemy osiągnąć cokolwiek. Odwieczny dylemat człowieka: „mieć czy być?” powraca każdego dnia, narzucając nam niepodważalną, jedyną „słuszną” odpowiedź: „MIEĆ!”. Jest to szczególnie przykre dla młodego człowieka. Zmusza do bardzo wczesnych wyborów, a co za tym idzie podejmowania często niesłusznych, niedojrzałych decyzji. Młodość ma cudowną właściwość chęci bycia ponad podziałami. Dorastający ludzie pragną poznawać świat, ludzi. Niestety, trzeba włożyć bardzo wiele wysiłku, aby napierająca z każdej strony rzeczywistość nie zdusiła w nas pragnienia, aby „być”.

„Nie wiem, jaka broń będzie użyta w trzeciej wojnie światowej, ale czwarta będzie na kije i kamienie.”⁴ Być może to zbyt mocne stwierdzenie, ale moim zdaniem trzecia wojna światowa trwa. Nie jest to wojna pojmowana jako konflikt zbrojny. Ta jest o wiele gorsza, ponieważ właściwie nie wiemy, jak się przed nią bronić. Jest to wojna zastraszająca, manipulująca ludźmi jak chyba jeszcze nigdy dotąd. Kiedyś wiadomo było, że pewnych rzeczy nie można (przynajmniej jawnie) robić lub czynić. To pozwalało odróżniać prawdę od fałszu, bronić się przed czytelną propagandą. Dziś informacje są przemycane w gazetach, telewizji, radiu, książkach niezauważalnie. Dlatego tak ważne jest, żeby korzystać z cechy, jaką posiada jedynie człowiek - z wolnej woli. Niech zmusza nas ona do refleksji nad tym, co robimy, oglądamy i uważamy za słuszne. Niech pozwala nam wyciągać mądre wnioski i żyć tak, aby „mieć” służyło „być”. „Czas na wojnę zwaną pokojem”⁵.

Agata Czerwińska

1 - Wielka Interaktywna Encyklopedia Multimedialna (WIEM onet.pl)

2 - Will Rogers - amerykański aktor filmowy

3 - Niccolo Machiavelli - pisarz społeczny i polityczny odrodzenia, historyk i dyplomata florencki

4 - Albert Einstein

5 - Serj Tankian - wokalista zespołu System Of A Down